СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 43. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 23-го лютого 1939. No. 43. Jersey City, N. J., Thursday, February 23, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ВЕЛИКА НАЦІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — Німецька націстична організація, „Джермен-Амерікен Бунд", мала свою велику демонстрацію в Медізон Сквер Ґардені в Ню Йорку, минулого понеділка вечером. Приявних було коло 22,000 осіб. Крім того десятки тисяч осіб зійшлися поза будинком, щоб демонструвати проти тих, що внутрі. Американські „наці" скликали цю демонстрацію на те, щоб заманіфестувати свою льояльність до Америки й доказати, що вони добрі американці. А заразом вони хотіли підкреслити, що вони є проти жидів і комуністів, які підкопують американський суспільний устрій. Тому цю демонстрацію вони влаштували день перед річницею уродин Джорджа Вашинґтона. Бесідники присвячували чимало часу першому американському президентові. Приявні на згадку священика Коґлина справляли овацію. По демонстрації, коли учасники виходили з галі, ті, що були надворі і демонстрували проти „націстів", кидались на них і були випадки покалічення. Чисельні відділи поліції держали строгий порядок.

ОБМЕЖУЮТЬ ПРОДАЖ ЛІТАКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Най вніс проєкт обмеження продажі літаків чужим державам. На основі цього проєкту військовий штаб мав би рішити, чи йому потрібно для власного ужитку якоїсь зброї, чи ні. Щойно непотрібні воєнні машини можнаб було продати іншій державі. Сенатор Най виразно зазначив, що цей свій законопроєкт він вніс тому, щоб на будуче уникнути подібних непорозумінь, що зайшли недавно між президентом і військовим штабом в справі продажу літаків Франції.

ПОМЕР СТЕЙТОВИЙ СЕНАТОР ПИЧЕР.

ОЛБАНІ. — Наглою смертю помер в своїм готелі в Олбані стейтовий сенатор Пичер. Пичер був провідником сенатської більшості. Мав 62 роки, був тихої вдачі, ненавидів розголосу, був загально люблений і шанований.

УРЯД СУДИТЬ ЗА ЗМОВУ В ЦІНАХ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд заскаржив до суду вісім найбільших ґумових компаній за те, що вони шляхом порозуміння поставили урядови ціну на автомобілеві опони на міліон долярів більшу. Уряд скаржить за зворот цього міліона долярів, а рівночасно закидає згаданим компаніям, що вони створили через те „трост".

ПРИЇЗД АНҐЛІЙСЬКОЇ КОРОЛІВСЬКОЇ ПАРИ.

НЮ ЙОРК. — Заряд нюйорської світової вистави оголосив, що сподіється прибуття анґлійської королівської пари на світову виставу 10 червня ц. р. Прибуде вона під кінець „британського тижня", що матиме місце на тій виставі. Побувши один день в Ню Йорку король і королева удадуться до Вашинґтону, де будуть гістьми президента. Там побудуть три дні.

ТРАҐЕДІЯ МАЛПИ.

НЮ ЙОРК. — Велика освоєна малпа „Генрієта", шимпанзівського роду, збридила собі склеп домашніх звіряток при пятій евні в Ню Йорку і, розбивши кілька кліток з іншими малпами й мало не задушивши одної з них, а також кинувши об землю кілька шкляних посуд з золотими рибками, вирвалась на вулицю. Там почала „доказувати" притягаючи увагу трьох тисяч людей. Поліцаї хотіли схопити її та це їм не вдалось. Вони ужили зброї і застрілили її. Власник малпи опісля жалувався і говорив, що вона була „така спокійна, що не зранилаб навіть мухи".

ЗЛУЧУЮТЬ БАНКИ.

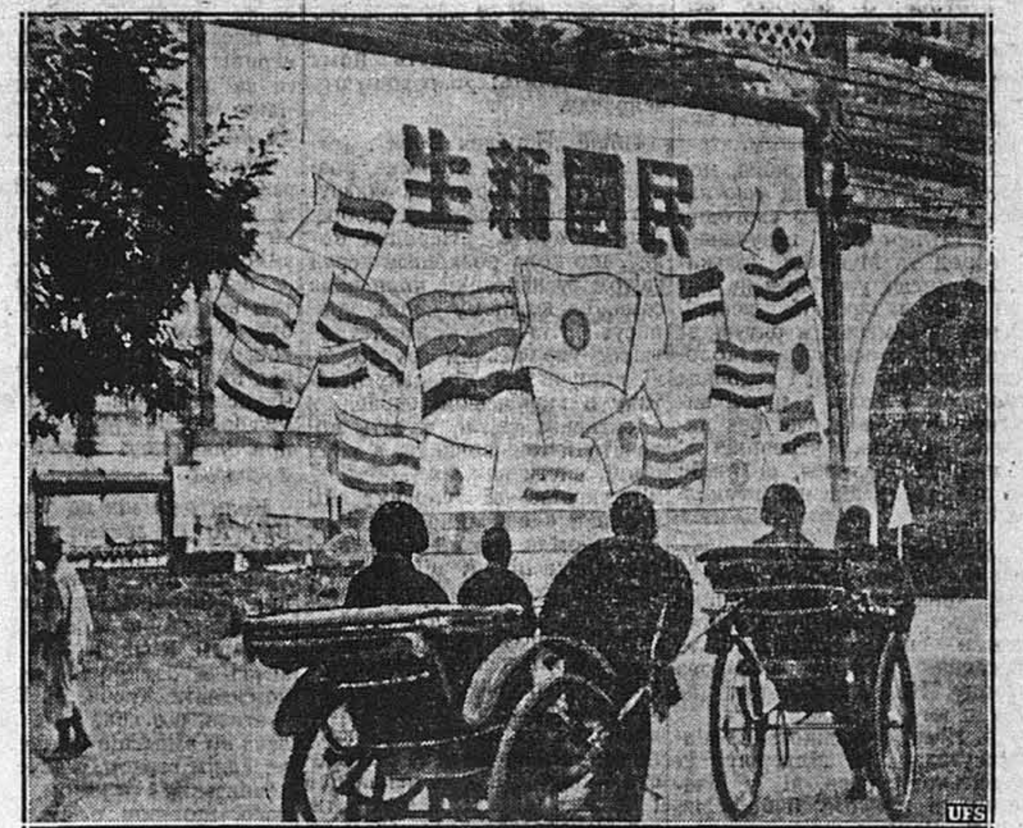
ДЖЕРЗІ СИТІ. — Тринацять місцевих банків з Годзон кавнті будуть злучені в один, заповіли банковці з Джерзі Ситі. Причиною цього є це, щоб скріпити силу банків й не наражувати їх на банкроцтво. Згадані банки рішили злитись в одне після того, як один з найбільших банків в Джерзі Ситі, „Тайтел Ґаранті енд Трост Компані", збанкротував.

ЗМІНИ ТЕМПЕРАТУРИ.

НЮ ЙОРК. — Температура в Ню Йорку й околиці з рекордової висоти 67 ступнів Фаренгайта злетіла вдолину на 30 ступнів. Наглі зміни в температурі, що трапляються часто в останніх тижнях, мають відємний вплив на здоровля людей і на їх відпорність проти хворіб.

НОВА МОДА ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські кравці заявили, що найновіша мода для чоловіків буде опиратись на тому, щоб зробити їх троха вищими. А щоб це осягнути кравці вкорочуватимуть камізельки й продовжуватимуть штани. Через це чоловік виглядатиме на вищого, кажуть вони.

НОВІ ПРАПОРИ ДЛЯ КИТАЮ.

По території, занятій від Китаю, Японія розліплює по мурах такі величезні вивіски, на котрих каже вживати замісць старого китайського прапору з поперечними полосками новий прапор з японським сонцем. Написи на вивісці навчать китайців тішитися з „ново-народженого Китаю".

25,000,000 ЗЛ. ЗАДОВЖЕННЯ ҐДИНІ.

Затягнені Ґдинею довги на ріжні інвестиційні видатки забезпечує польська держава. Таких довгів має Ґдиня на 25,000,00 зл.

ЩО ТРИ РОКИ ВИРОСТАЄ НОВИЙ КОСТЕЛ.

„Дзеннік Польскі", ч. 25 дає короткий перегляд будови польських костелів у Турчанщині продовж останніх 35 літ і приходить до висновку, що там виростає що три роки новий костел, а „навколо нього громада польських душ". Тепер будують там два костели. В Комарниках і в Горішній Борині. Є також намір будувати костели у Турю.

АЖ СІМ НОВИХ ПОЛЬСЬКИХ ПАМЯТНИКІВ У ЛЬВОВІ.

У Львові, як сказано підчас останнього засідання міської ради — має станути в найближчому вже часі аж 7 польських памятників: Словацького, Косцюшка, марш. Пілсудського, Бандурського, Конопніцької, Розвадовського й Мончинського. На це міська рада має гроші.

ЕНДЕЦЬКІ ҐІМНАЗИСТИ БЮТЬ ШИБИ.

У научному заведенні Кістрина у Львові була забава. Нараз до орґанізаторів забави зголосилася — як повідомляє „Слово Нар.", — делеґація учнів середніх шкіл (!) і зажадала перервати забаву з огляду на жалобу по смерти Романа Дмовського. Коли делеґації не взяли поважно, молодь вибила шиби в заведенні.

НОВІ ШКОЛИ И ДОМИ „ПОЛЬСКЕЙ МАЦЄЖИ ШКОЛЬНЕЙ" НА ВОЛИНІ.

„Польска Мацєж Школьна" наладнала на Волині три нові школи, в Нивці, Арсеновичах і Замчиську. Отже разом Мацєж буде вести на Волині 80 вселюдних шкіл з 4,000 дітьми. Наладнують тепер т. зв. освітні доми „для приспоженя паньству свядомих свих обовйонзкуф обивателі".

„НА ПІДБІЙ БІГУНІВ".

Велике зацікавлення викликує в Парижі остання книжка Роґера Верселя „А ляссо де поль" („На підбій бігунів"). В цій книжці зображена історія всіх підбігунових виправ, як до північного, так і до полудневого бігуна. Зокрема обговорені експедиції Кука, Шаклетона, Скотта, Нанзена, Амундзена, Бирда й Шарсота.

СКІЛЬКИ ПОЛІЦІЇ В ПОЛЬЩІ?

Підчас соймових нарад у польському соймі виявилося, що 1-го липня м. р. в Польщі було 61 слідчих виділів, 2,729 постерунків, 10 компаній поліційної резерви, 1 кінний дивізіон, 2 швадрони поліційного запасу, школа старшин і рядовиків, разом 876 старшин, 291 урядовців, 29,926 рядовиків і 726 нижчих функціонарів. Річно видається на поліцію в Польщі 100 міліонів зл.

ШКІРЯНА ОБУВА.

В Канаді вироблено в 1938 році 21,948,921 пар черевиків з шкір в порівнянню з 24,108,688 парами в 1937 році, каже звіт домініяльного статистичного бюра.

ВІДБИРАЮТЬ КОНЦЕСІЇ ЖИДІВСЬКИМ ШИНКАРЯМ.

Румунські власті позбавили концесій численних жидів-корчмарів, мотивуючи своє зарядження конечністю поборювати алькоголізм на селі. Це вже третя серія відбирання концесій. У буковинських округах Чернівців і Кімполюнґу відібрали тепер 23 концесії жидівським шинкарям; в Семигороді й в Банаті — 265 концесій.

НІППОНСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ.

370 тисяч ніппонських святинь віддало всі мідяні ліхтарі, срібні предмети та прикраси на потреби ніппонської армії. З ліхтарів і кадильниць із святинь вироблятимуть зброю для армії.

РОЗКОПИ В ЄГИПТІ.

Директор археольоґічної місії в Єгипті Емері відкрив на Сагарі могилу й саркофаґ „Другої династії", про яку досі були тільки скупі вісті. Могилу, відкриту дир. Емері, зладили 3,000 літ до Христа, значить тому 5,000 літ. В першій підземній кімнаті знайшли дві алябастрові амфори. В одній були зерна, а в другій ароматичні трави. В другій кімнаті на алябастрових тарелях була приготована їда для покійника. Самозрозуміле, що ця їда перетворилася в порох, але вчені без труду означили зміст цієї останньої тризни: курка, риба, мясо, мучні страви. Деревляний саркофаґ приміщений у третій кімнаті. На жаль, дошка тріcла й мумія потерпіла від піску. Саркофаґ покритий гієроґліфами. Їх тепер відчитують.

НЕ ВІДКЛАДАЙМО ПРАЦІ НІ ДОПОМОГИ, ЩО ЇЇ ТРЕБА ВИКОНАТИ ТЕПЕР. КОЖНЕ ДІЛО МАЄ СВІЙ ЧАС. ТОМУ СЕЙЧАС ПОСИЛАЙМО ЖЕРТВИ НА УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ, НА ТАКУ АДРЕСУ:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer
UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

"УКРАЇНА — КЛЮЧЕМ ЕВРОПИ"

ЛОНДОН. — Під таким наголовком, як подає Українське Бюро, відбувся доклад Ланселота Лотона, економіста і автора поважних праць та редактора „Контемпорері Рошія". Доклад був виголошений на ширших сходинах Товариства Близького й Далекого Сходу. Прелеґент дав короткий історичний огляд українських змагань, вказав на потребу Великої Британії зацікавитись основніше українською справою та доказував, що вільна Україна запевнить вдержання европейської рівноваги. Закінчив доклад так: Ледви чи може хто сумніватись, що жива нація скорше чи пізніше мусить добути те, до чого вона стремить. І тому власне українська справа заслуговує вповні на те, щоб за нею добре слідкувати".

Проводив нарадами д-р Трейсі Філіппа, бувший ґубернатор одної з британських кольоній і добрий знавець східньо-европейських справ. Він також розяснив, що треба розуміти під модерним поняттям нації. Сказав між іншим таке: „Спільні бажання даного народу, спільні економічні інтереси, етноґрафічна спільнота — це чинники, які означують сьогодня границі нації". Він підкреслив ролю гнету і зазначив, що з цього боку „найкращими приятелями українців є їхні вороги", бо гнетом сціплюють українську націю. Присутних було коло 200 осіб. Були між ними дипльомати, урядові круги, журналісти і т. п. Москалі оборонювали „єдину неділиму". Говорив представник польської амбасади в Лондоні. А також забирав голос член мадярської ревізіоністичної ліґи. Відповідали українці, що були присутні на викладі.

ЗГОДА В УНДО.

ЛЬВІВ. — Українське Національно-Демократичне Обєднання (УНДО) зліквідувало внутрішній спір, виходячи з цього, що „положення українського народу під теперішню пору вимагає від нас внутрішньо-партійної і загально-національної згоди". Рішено як плятформу: Спільно боротись за повноту прав Українського Народу у Польщі, притягнути до цеї боротьби якнайширші круги політично зорґанізованого українського громадянства, а при виборах іти в порозумінню з іншими національними українськими партіями. Головою став Василь Мудрий. Замісць Ґенерального Секретаря буде рішати Секретаріят колеґіяльно. До нього входять: Володимир Кузьмович, Любомир Макарушка, Франц Свістель.

НОВА ВИБОРЧА ОРДИНАЦІЯ.

ВАРШАВА. — Ґрупа польських послів, що не є в звязку з урядовою партією, виготовила проєкт нової виборчої ординації. Проєкт передбачає при виборах до польського сойму окрему українську виборчу курію.

К. У. НА ВИСТАВІ В ЛИПСЬКУ.

ПРАГА. — На весняній виставі в Липську виставить Карпатська Україна зразки народнього мистецтва українського Закарпаття.

ЧОМУ НЕ ЗАСТУПЛЕНІ МАДЯРИ?

ХУСТ. — Мадярський уряд запротестував нотою проти цього, що мадярську меншину в Карпатській Україні позбавлено заступництва при виборах до сойму. Уряд К. У. відповів, що в цьому вина самих мадярів, бо не могли погодитись щодо особи свого кандидата.

ПРИЗНАННЯ М. ГАЙВОРОНСЬКОМУ.

ЛЬВІВ. — Проф. Філярет Колесса помістив в „Ділі" дуже ґарну оцінку „Служби Божої", скомпонованої в Америці композитором Михайлом Гайворонським.

„ІМПОРТ І ЕКСПОРТ".

ХУСТ. — Так називається новозаснована акційна спілка, що займається орґанізуванням торговлі деревом. Осідок: Хуст. Спілка зістала затверджена владою.

ПРОТИ КОРШЕМ.

ХУСТ. — Населення закарпатських сіл звертається до уряду з домаганням, щоб на території їх громад позамикати коршми, що були впродовж десятків літ джерелом руїни українського населення.

НЕ ЗАНОСИТЬСЯ НА СПОКІЙ!

ЛОНДОН. — В палаті послів стверджено, що до Африки, до Лібії, відправлено 30,000 італійських жовнірів. Заразом подано, що в Тріполіс є вже маршал Бадоліо, начальник ґенерального штабу італійської армії.

СВЯЩЕНСТВО ОРҐАНІЗУЄТЬСЯ.

ХУСТ. — Відбулися установчі збори „Орґанізації Українських Священиків греко-католиків". Головою вибрано відомого письменника й громадського діяча о. Юрія Станинця. Секретарем став відомий поет Зореслав, якого правдиве імя є о. Сабол. Є він автором збірок „Зі серцем у руках", „Сонце й блакить" та інших.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з анґлійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДВА БРАТАНКИ

І знову сталося те, чого можна було сподіватися, а що з таким завзяттям заперечували польські й московські аґенти: Польща й Росія знову подали собі руку й запили могорич на нову згоду.

Ще не так давно Росія вигрожувалася Польщі війною, якщо Польща важиться зробити наїзд на Чехословаччину. Польща не дивилася на цю загрозу, але зробила наїзд і забрала Тешин, чим буцімто спровокувала Росію до війни. Одначе Росія до війни на Польщу не пішла, чим вона показала, що або її загрози не серіозні, що вона лише в руки плює, але не бє, або що вона зрозуміла, що не дивлячися на суперечність інтересів щодо Чехословаччини Росія й Польща мають зараз таки в себе під носом спільні інтереси, для яких не варта сваритися через Чехословаччину.

І ось нині вже маємо польсько-російський пакт угоди. На верха він має форму торговельного пакту, себто він говорить лише про торговлю: Обі держави обіцюють собі вимінювати товари; кожна обіцює давати другій потрібні товари; тамта обіцює брати товари без стягання високого мита, без великих клопотів при виміні, тощо. Як це в торговлі називається, відносини мають спиратися на засадах найбільше фаворитованої держави.

Польські ґазети виразно зазначують, що новий пакт не має ніякого характеру військового, натякуючи цим на старий пакт про неаґресію, що скінчився підчас чехословацької крізи. Одначе в перечисленні товарів, котрими Польща й Росія мають обмінюватися, є якраз товари, що мають військове значіння. Польща й Росія мають обмінюватися якраз товарами, що мають військове значіння. Польща обіцює продавати Росії залізні метали й цемент, а Росія Польщі манґанц, без котрого не можна робити сталі, без якої не можна зробити зброї й амуніції. Отже пакт назовні має вид мирного торговельного пакту, але на ділі по суті він має й військове значіння.

Тому й не даром польські півурядові ґазети вважають за потрібне виправдувати його, що, мовляв, він не звертається проти Німеччини; якби він справді не мав ніякого військового значіння, то таке не треба би навіть згадувати. Тому й не даром американські ґазети до самих донесень про цей пакт додають, що німецькі пляни супроти Росії, себто за відорвання України, мали би вплив не лише на Росію, але й на Польщу, де теж є кілька міліонів українського населення.

Отже під скромним видом торговельного договору Польща й Росія перепачковують перед очима світа новий союз, котрого властивим змістом є порозуміння щодо спільної оборони населених українцями територій, загарбаних від української держави. Військові договори мають у західній Европі кепську славу, і тому Польща й Росія стараються закамуфляжувати союз грабіжників як союз мирних купців.

УКРАЇНА І НІМЕЧЧИНА

„Народна Воля" про „розходження" у справі німецької політики щодо України. — Не можна не числитись з фактами. — Німеччина і Закарпаття. — Чи було краще Закарпаттю за давньої празької влади чи тепер. — В політиці рішає інтерес. — Треба дбати і за союзників, але свій розум мати.

—o—

„Народна Воля", полемізуючи зо „Свободою" в справі німецької політики і німецького відношення до українських визвольних змагань, твердить у своїй редакційній статті п. з. „В чому розходження", (з 16. лютого б. р.) таке:

„1. Зацікавлення Гітлера українською пшеницею і його потурання чуткам, що Німеччина буцім то інтересується українським визволенням кинуло на ввесь український рух тінь, що це гітлерівська інтриґа. Тому всіми силами треба розкривати ту неправду і виказувати її перед світом.

„2. Карпатська Україна, можливо, що ще не під тою назвою, булаб і малаб сьогодня без Гітлерового втручання, Ужгород та Мукачів; кількадесять тисяч українців не булиб в мадярській неволі. Справа з німецьким рятунком така, якби хтось вкинув чоловіка в добрім одязі і з цінним пакунком у воду, а потім витягнув його, але вже без пакунка, плаща, черевиків і шапки, та хвалився, що якби не він, то нещасний втопився би.

„3. Українську справу актуалізує, себто робить поважним чинником міжнародньої політики, виключно і єдино власна сила, орґанізація та бажання волі українського народу. Німеччина з тим не має нічого до діла.

„4. Німеччина ніколи не піддержувала і не піддержує української справи, ні у власному ні в якому іншому інтересі. Вона тільки цинічно використовує українське змагання до волі, щоб ним страшити сусідів і добувати собі від них концесій. Страшила чехів, що втратять Закарпаття, і добилась їх уступчивости. Погрозила мадярам, що їм відберуть Мукачів і Ужгород, та загнала їх у „протикомуністичний союз. Полякала поляків і добилась також безпеки з їх боку".

* * *

Постараймося тепер проаналізувати цю статтю „Народної Волі" і знайти в ній толк.

Читаємо в ній, що „Гітлер цікавиться українською пшеницею". Це факт і ми його самі нераз підкресляли. Далі говориться: „його потурання чуткам, що Німеччина буцімто інтересується українським визволенням кинуло на ввесь український рух тінь, що це гітлерівська інтриґа". Та це вже не так. Коли хтось зацікавився якоюсь справою, то це не значить, що та справа через те стала його монополем. Кожна держава інтересується тим, що діється довкруги неї. Раз своє зацікавленя вона звертає на цей край, раз на інший. Вона може й інтриґувати в даному краю. Але як довго той край сам не вважає себе „чужою інтриґою", так довго він нею не є. Знаємо добре,, що це за люди і які круги стараються так заподпадливо представляти наше визвольне змагання як „німецьку інтриґу". Це ті круги, які є в засаді проти нашого визволення. Вони прекрасно визнаються в наших справах. Вони знають, що український рух є природний. А проте представляють нас як сліпе знаряддя німецької політики; знаряддя, що не має власного національного бажання, а робить те, що підкажуть йому німці. Значить: розголошують неправду.

Пише „Народна Воля": „тому треба всіми силами розкривати ту неправду і виказувати її перед світом". Добре. Але чи думає „Народна Воля", що вона розкриває перед світом ту неправду, коли вона сама, на кожному кроці, приписує „гітлерівське аґентство" таким українським ґрупам, які, пишучи про німецьку політику в українській справі в обєктивнім світлі, мусять подавати й такі новинки, в яких німці виступали як „оборонці" української справи? Ці новинки є звичайно брані в більшості з чужих джерел. І так подавані. А ці джерела виразно говорили, наприклад у справі торгу за Ужгород і Мукачів, що італійці піддержували мадярську сторону, а німці українську. Чи так не було? Якжіж не подавати такі новинки? Чи мають українські ґазети перекручувати відомости і писати, що це неправда? І чи взагалі можна твердити, що Закарпаття вдержалось би тепер перед поляками і мадярами виключно тільки нашими власними силами та що ми моглиб дійсно самою тільки нашою власною силою побконати змагання Польщі і Мадярщини до спільних границь?

Заперечувати це все, що є фактом, не є розумно, навіть коли це не по душі, коли комусь далеко до „ґерманофільства". Це факт, що в випадку Карпатської України німці заступались за неї. Зробили це певно тільки у своїм інтересі, але зробили.

Вважаємо, що „Народна Воля" допускається тяжкого прогріху, коли намагається представляти як „гітлерівських аґентів" тих українців, що стверджують ось такі факти. Таким постуnованням „Народна Воля" достарчує „докази" тим чужим, ворожим нам кругам, які цілу нашу справу представляють перед світом як „гітлерівську інтриґу". Це вода на млин наших національних ворогів.

2. В точці другій „Н. В." говорить: „Карпатська Україна, можливо, що ще не під тою назвою, булаб і малаб сьогодня без Гітлерового втручання, Ужгород та Мукачів; кількадесять тисяч українців не булиб в мадярській неволі".

Цікаве політичне пророкування. Тільки не знати, на яких звіздах вичитала це „Н. В."? Тому так хотілиб ми знати, що означують слова: „булаб і малаб"? Коли ходить про саме існування, то певно, що Закарпаття „булоб" навіть і під мадярами чи поляками. Воно все „булоб". Тільки питання, чи тоді малоб воно свою самоуправу, свою рідну українську мову, свій уряд, свою федеративну державу? А також хотілиб ми знати бодай про одну чужу ґазету, анґлійську, французьку чи американську, яка писалаб, що Німеччина обороняла того, щоб Ужгород і Мукачів остались при Карпатській Україні. Звідкиж взялося таке твердження, що „Карпатська Україна малаб Ужгород і Мукачів без Гітлерового втручання", коли вся світова преса писала, що в торгах за Закарпаття Рібентроп заступався за цілість Закарпаття, а Чяно за мадярські інтереси? Чи це не історичні факти?

Очевидно, що й тут треба зазначити, що й тут Німеччина могла мати на думці тільки свої інтереси. Проте це не зміняє факту, що було так, а не інакше. Та може „Н. В." тим натякає, що колиб Гітлер був зовсім не натискав на Чехословаччину і не був зачинав цілої цеї „авантури", то й Чехословаччина булаб ціла і Ужгород та Мукачів булиб при Закарпатті і все булоб по старому?

Коли це мала на увазі „Н. В.", то признаємо їй рацію: Ужгород і Мукачів залишились би при Закарпатті. Але при Закарпатті, душенім москвофільством і бенешівським режімом. Коли це має на увазі „Н. В.", так треба це виразно сказати. Треба „Н. В." признатись, що вона не є задоволена зо змін, що жалує за попереднім станом, жалує за бенешівським режімом, жалує того, що нині о. Волошин є при владі й т. п. Хай „Н. В." виразно так заявить, а тоді нам усім буде ясно.

У політиці числимося з фактами. Не ми були причиною того, що Гітлер натиснув на Чехословаччину. Це сталося. І потягнуло за собою Закарпаття. Знайшовшись в крутіжі подій, Закарпаття, зрозуміло, старалось добути для себе те, що було можливим. Щож іншого було робити?

Багатомовним є порівнання „Н. В." Закарпаття з чоловіком, якого втручено в воду, а опісля вирятовано, але вже ограбленого. В чому заключається анальоґія? Це значить, що „Н. В." є переконана, що Закарпаття, перед чехословацькою крізою було „чоловіком в добрім одязі і з цінним пакунком"? Колиб не напір Гітлера на Чехословаччину, то Закарпаття не булоб „впало в воду". А нині, на думку „Н. В." Карпатська Україна, це „мокрий чоловік, без убрання і без дорогого пакунку". Виходить, що за бенешівської влади Закарпаття мало „добрий одяг і цінний пакунок". Так твердить „Н. В.".

В третій точці говорилося таке: „Українську справу актуалізує, себто робить поважним чинником виключно і єдино власна сила". Чудесно. Але, коли власна сила актуалізує рідну справу, то хайже „Н. В." нам скаже, що вона робила, щоб ту „власну силу" творити? Чи пацифістичні кличі „Н. В.", ширені впродовж довгих років серед української суспільности, творили цю „власну силу"? Чи здавлювання націоналістичних почувань, а ширення інтернаціональних кличів, творили цю „власну силу"? Чи клясова боротьба, ширена „Н. В." серед своєї суспільности, а заразом клясова солідарність з чужинецькими верствами, включаючи верстви наших наїзників, скріпляє „власну силу"? Чи революційний рух на українських землях, що виявляв цю нашу національну силу, знаходив в „Н. В." теплу піддержку? Чи „Н. В." не шукає опори в якімсь чужім тілі, наприклад II. Інтернаціонал?

Впродовж довгих років говорили ми і говоримо, що основою нашого національного визволення є „власна сила". І ми стараємося ту „власну силу" творити. Тимчасом „Н. В." цю „власну силу" старалася розводнити в інтернаціоналі, в загальному, неокресленому „людстві", акцентуючи потребу матеріяльних заспокоєнь людини, а не ідеалістичних, підкреслюючи головно соціяльні кривди, а не національні. А це вбиває бажання мати свою власну, рідну державу.

4. В четвертій точці „Н. В." твердить: „Німеччина ніколи не піддержувала і не піддержує української справи ні у власному, ні в якому небудь іншому інтересі". Припустім, що так. Але якже тоді розуміти твердження „Н. В." в першій точці, що „Гітлер зацікавлений українською пшеницею"? Отже: чи має Німеччина якийсь особистий інтерес в Україні, чи ні?

На нашу думку, має. Для нас це зрозуміле, бо ми завжди говорили, що в політиці все рішають особисті, еґоїстичні мотиви. Ні один провід не має морального права наражати безпеку, добробут, а навіть життя своїх власних громадян, щоб вибороти безкорисно безпеку, добробут чи право на життя, якимсь чужим громадянам. В політиці все це треба брати під увагу і входити в союзи чи спілки з такими державами, чи народами, яких еґоїстичні інтереси покриваються зо своїми домашніми еґоїстичними інтересами. Лиш цього роду союзи мають справжню політичну вартість і тревалість.

Як було згадано, ми також все голосили орієнтацію на власні сили і були настільки послідовні, що в границях наших можливостей помагали в творенні тих „власних сил". Та проте зазначуємо, що хоч у визволенні даного народу рішають „власні сили". але можуть бути помічними і чужі сили. Бо „боротьба за визволення", це є те саме, що „боротьба проти поневолення". А коли поневолення довершується чужим, зверхнім чинником, то чому виключати поміч чужих, зверхніх чинників?

Творення державного змісту, зрозуміло, повинно відбуватись виключно власними силами. Але забезпечення границь перед наїздниками, ослаблення напору на границі, чи навіть змушення до втечі з загарбаних країв — можна також довершити при допомозі третіх сил. На тій засаді опирається від віків світова політика. Потуги входять в союзи з іншими потугами, щоб збільшити відпір якоїсь третьої ворожої сили.

Життя народів подібне до життя дерев в лісі: Життя кожного окремого дерева залежить від його внутрішньої життєздатности, від його снаги. Але також залежить від окруження, від сусідніх дерев, які можуть заслоняти йому сонце, або вичерпувати життєздатні соки зпід коріння. Завданням дерев є не допустити до того, щоб будьяке дерево вибуяло понад інші аж так, високо, щоб відобрало їм світло. Чи закорінилось в землі так широко й глибоко, що відбиралоб іншим соки. Засадою народів є осягнути подібну „рівновагу потуг", щоб ні один нарід не вибуяв аж так, щоб не потребував числитись з волею інших, та забирав тим іншим життєві соки.

В процесі розросту народів одні з них падають, інші виходять переможцями і заразом підбивають під своє панування тих, що впали. Та через те вони нераз поростають в таку силу, що загрожують третім. Останні творять змови, щоб поскромити першого й напором власної сили дають змогу підвестись поневоленому народові.

Це є вічне змагання народів. На нього провідник мусить дивитись без упереджень, немов шахіст дивиться на свої розставлені фіґури.

В Україні нині змагаються зо собою кілька чужих імперіялізмів: старий московський, німецький, анґлійський (з боку Азії), польський і румунський. Московський польський та румунський — це наші запеклі вороги, які вже нині придавлюють наш національний розріст. З ними мусимо боротись власними силами, а також анґажувати проти них чужі сили. Та покищо анґлійська сила не дається втягнути до противаги Советів. Лишається німецька. Коли німецька сила розторощить Совети і стане з черги загрозою для нашого розросту — тоді в цю гру дадуться втягнути Анґлія і Франція. Ми навіть повинні їх уже тепер втягати в цю гру. Це й наше завдання в Америці. Та боятися нинішнього натиску на Совети, тому лиш, що, мовляв, Німеччина натискатиме на нас, значить робити те саме, що зі страху перед майбутньою смертю підрізувати собі горло. Нам треба шукати чужої помочі й її брати, якщо вона корисна.

Чужої помочі стидатися нема чого. Бо мусимо тямити, що ні одна держава не дасть нам помочі, коли не надіється відплати за цю поміч. Поміч в політиці все мусить бути обопільна. Анґлія помагає Франції, Франція Анґлії. Німеччина Італії, Італія Німеччині. А колиб котрась із них тої помочі дати не могла, то цілком певно і друга переставаб і їй побагати. Нині приятелі — завтра вороги, і навпаки. Одиноке, що є рішаючим — це інтерес власного народу.

Як ми вже нераз згадували, маємо поважні застереження щодо евентуальної німецької помочі. Тут треба бути дуже обережним і глядіти в будучину. Та не погоджуємося з тими, що думають, що отсе надходить остання година для України, бо „німці вибираються з війною проти Советів". Бо нам не треба лякатись завірюхи на сході. Саме та завірюха мусить принести розвал Советів, а з ним і надію на відродження української держави. Очевидно, що нам треба ділати дуже осторожно, коли оглядаємося за такими союзниками, що будьлиб охочі нам у такій хвилі допомогти. Але діяти треба. І треба мати союзників. І подбати за них уже тепер. Бо тепер можна ясно вимогти ціну союзництва і знати, чи це буде поміч чи нове ярмо.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНҐСТАВН, О. Збори Тов. ім. Ольги Басараб, від. 348., відбудуться в неділю, 26. лютого, в годині 2. пополудні, в Укр. Домі, 525 W. Rayen Ave. Проситься всіх членниць прибути й привести зо собою нову членницю. Рівнож повідомляється, що вибрано новий уряд на 1939. рік: Мелянія Ворожбит, предс.; Стефанія Горкави, заст.; Марія Періґ, секр.; Зіня Тхурська, заст.; Анна Рапава, кас.; Марія Філь, заст.; Емілія Мокільчук і Анна Філяк, контр. комісія; Текля Ворожбит, догл. хорих. — М. Періґ, секр.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(11)

Іван Василевич розпрощався зо Сильвестром ласкаво, нічого від нього не довідавшися, та лишився ще в більшій ненависті, як перед тим. Тимчасом Сильвестер мав соперника, а був ним чудовський архимандрит Левкій. Він немав і десятої частини того очарування, яким володів Сильвестер, але зате відзначався прикметами, котрими притягав до себе царя. Слухаючи Сильвестра, цар був свідомий, що Сильвестер скаже так розумно, як йому самому й не видумати; цар відчував, що Сильвестер розумніший від нього. Натомісць Левкого уважав дурнішим від себе та завсіди знаходив у нього одобрення і оправдання цього, що йому хотілося; за це цар й любив його. І з внішного виду Левкій був противставленням Сильвестра; маленького росту, присадкуватий, з очами, вказуючими покірливість, він завсіди тримався перед царем з тою напруженою увагою, з якою чоловік боїться втратити слово з промови свого співбесідника. Коли цар звертався до Левкого нібито за порадою, Левкій не задумувався, виступав зо своєю радою сміло, рішучо, немов то проти царя, але в дійстості говорив це, що було цареві приємне. Цар Іван Василевич любив глумити з архимандрита, архимандрит годився на це й сам веселив царя.

Цар прикликав Левкого.

— Пяний, архимандрите? — сказав Іван Василевич. — Чи не виспався? Ей, бо то рило! Преподобне рило! Напухло з перепою!

— Випиваю, тосударю, — сказав Левкій, — писано бо єсть: в беззаконіях зачать єсьм.

— А для чого писано: не упивайтеся вином, в нім бо... знаєш, що в нім?

— Якась заковика, государю; а в другім місці кажеться: води не пий лише вина...

— Вина? пристанув? га? боїшся договорити? Написано: „вина мало"... а ти дуєш якими чарками?

— По чину, государю, і по тілесній потребі ради шлунка і частих недуг. А що написано: вина мало пий — лише коневі ведро води не багато випити, а коли би чоловік випив ведро нараз? А ось, в письмі говориться: митарі і любодійці воряют (ідуть передом) ви в царстві небеснім, а воно значить: митарі були давніше — а тепер нема митарів: вони то прямо до раю пійдуть. А длячого? вони невинні, як діти. Колиж і дещо согрішать, то Бог не візьме їм цього за гріх, самі бо не відають, что творять. Говорять знов: не можна прожити без гріха, а коли грішити, то ліпше пяному, як тверезому. І ще писано, государю: це коль добро і коль красно, еще жити братії вкупі! А коли братія зійдеться разом, то як же обійтися без вина!

— Хорошо, — сказав цар, — випий же, коли так.

— Левко завсіди готов пити, — сказав архимандрит, — а коли государ велить, то як же Левкові не виповнити царського приказу?

Принесли чашу вина. Левко погладив бороду, поглянув на чашу, примилюючись, проголосив: „ах, ти чашо, чашо моря соловецького", і душком випив вино.

— Хочеш ще — поспитав цар.

— Скільки велить цар, стільки й буду пити; лише коли на ногах не устою і повалюся, не гнівайся. Пяний собі не пан.

— А коли — сказав цар — государ велить тобі пити в такий день, що в святцях не розрішається ні вина, ні єлея, тоді що?

— Нема розрішення понад царський приказ. Царський приказ те саме, що божий. Виповняти його велить сам Бог, — тоді відповідаю перед Богом вже не я; колиж не послухаю царського приказу, то завсіди провинюся, як перед Богом, так і перед царем.

— Мудро сказано, — сказав цар, — а коли цар скаже: Левко, не пий ніколи, а навіть в мясницю, тоді що?

— Тоді Левко упаде цареві в ноги...

При тих словах Левко упав до ніг царя та продовжав:

— І скаже: царю-государю, вели ліпше Левкові голову стяти, тому, бо Левкові ліпше живим не бути, як не пити.

— Не бійся, Левку, цар пити не заборонить, а скорше прикаже. Ну, Левцю, скажи мені ліпше осьцо: появився тут блаженний, ходить та кричить, віщує; а його звав до себе... Хто він такий?

— Не знаю, государю, про це вели поспитати отця протопопа Сильвестра.

— Чомуж Сильвестра, а не тебе? — сказав цар, нахмурившись.

— Я не звав його і він не приходив до мене, а тільки видів, як він з Сильвестрового дому виходив.

Зловіща гадка знов блиснула в голові царя; Силвестер нічого не сказав про блаженного, коли цар його питався, а блаженний буває у Сильвестра.

— Чудні річи він розказує — сказав цар і розповів в скороченні Левкові це, що чув від блаженного.

— Це значить, — сказав Левко, щоби цар на війну ішов... Та, мабуть є такі, що бажають, аби ти особиство на війну ішов... Ні, царю-государю, не ходи! ти маєш воєвод, слуг своїх; їх, своїх хлопів, посилай, а тобі треба своє здоровля берегти. Скоро князь Курбський, князь Серебрянний не вернуться з війни, то страта не велика: багато їх, князів на Руси, а ти, государю, у нас одинокий, цілому государству голова і оборона. А ось цих блаженних взятиби на допити та підтягнути їх зо два рази на тортурах, то вони би зараз виспівали правду, а так тільки народ бунтують! Ади, що задумав! Старців якихсь вигадав! Дав би я йому старців! Пригадай собі, царю-государю, як по Москві ходив божевільний та віщував: Москва згорить, а Москва й справді загорілась, а опісля між народом бунт повстав... всьо то вороги твої вчинили інтриґами своїми! Ні, царю-государю, не слухай ворожих дорад, не іди на війну. Хто знає, що у них на гадці.

(Дальше буде).

НОВІ КНИЖКИ

ПРО ОЛЕКСАНДРА МИШУГУ, ВЕЛИКОГО СПІВАКА-ГРОМАДЯНИНА.

I.

Стара приповідка говорить „Скажи мені хто твої приятелі, а я знатиму, хто ти такий". Хтож ті приятелі, що то своїми словами зобразили нам у щойно наспівшій до нас книзі, великого нашого артиста-співака? Підемо від сторінки до сторінки і звернемо увагу на авторів поодиноких стать, що зібрані в тій книзі.

У першу чергу згадаю, що книгу очолює багатомовна заголовна сторінка, що є роботи нашого найславнішого графіка-маляра **Миколи Бутовича**. Перші сторінки відчиняє кольоровий портрет Олександра Мишуги, кисти артиста-маляра **Миколи Івасюка**. Цей мистець усім нам найбільш відомий своїм славним образом: „Вїзд Богдана Хмельницького до Києва".

В азбучному порядку приходять такі автори: **Марія Гребенецька**, відома і любима наша оперова і концертова співачка, описує О. М. у спомині: „Фанатик мистецтва". **Д-р Остап Грицай**, письменник і журналіст, дописувач „Свободи" з Відня, помістив вірш „Генієві пісні", статтю про успіхи О. М. у цісарській опері в Відні, 1885. р., і „Фінал". Посмертну згадку про О. М. як надзвичайного мистця написала **Софія Дністрянська**, славна піаністка (Відень). Радник **И. Дрималик**, голова Музичного Товариства ім. Лисенка у Львові, подає „Мої спомини про О. Мишугу". Бувша учениця О. М., шведка **Мая Кінберг**, жінка професора університету розповідає в „Споминах" про побут О. М. в Швеції. **Д-р Іван Копач**, б. директор гімназії й інспектор, подав своє „Слово на похороні О. М." **Д-р О. Кошиць**, найбільший наш сучасний дирігент і композитор, присвячує славному співакові милий і цікавий спогад як мистцеві. **Д-р Кость Левицький**, заслужений політичний діяч, б. премієр З. О. Української Народної Республики, подав згадку „З молодих літ". Наш відомий поет-письменник **Богдан Лепкий** передав „декілька згадок про нашого незабутнього співака О. М.". **Антін Лотоцький**, письменник, помістив „Казку про співака". **Д-р Михайло Лозинський**, політик-журналіст, у своїй статті „Зразкова жертволюбивість" розказує про О. М. як громадянина-патріота. **Олександра Любич-Парахоняк**, артистка-співачка, згадала О. М. в статті „Великий професор". **Д-р Ст. Людкевич**, передовий український композитор, (автор музики до гимну американських українців) пише про О. М. як артиста і вчителя співу. **Д-р Л. Мишуга**, братанич О. М., редактор, передає спогад під наголовком „О. Мишуга — як я його бачу". **Д-р Іван Німчук**, редактор „Діла", передає цілість постатті О. М. **Проф. д-р С. Смаль-Стоцький**, наш визначний учений і політичний діяч, дав спогад „Достоїнство". **Яр. Стриянський**, громадський діяч, пише про О. М. як про „несподіваного мецената". **Степан Чарнецький**, поет-журналіст, присвячує О. М. свій спомин. **Андрій Чеховський**, музичний діяч, подає „Спогади про О. Мишугу" — як про професора співу, артиста-співака й людину. **Проф. д-р Вадим Щербаківський**, археольог і історик, подав прецікаві спогади про О. М. А крім цього подали коротенькі спогади ще такі автори: учитель і шкільний товариш О. М. зі семінара) Іля Кравчишин, о. Т. Цегельський, о. О. Радзикевич, д-р Ст. Федак, о. Сильв. Калиневич та інж. Стельмашенко.

Крім цього у книзі є також особистий коротесенький життєпис самого Олександра Мишуги. Є багато знимок. Є вірші, присвячені О. М.

Матеріяли зібрані дуже старанно й цікаво. Книгу видано прекрасно. Усе там висвітлює життя і працю Олександра Мишуги, славного й голосного артиста-співака, а заразом і тихого, але великого патріота-громадянина. Є вона видана так по мистецьки, що вже своїм зовнішним видом надається на те, щоби бути прикрасою у хаті.

II.

Книга ця подає вичерпуючо образ О. М. як громадянина і вчителя співу. Та, на мою думку, у ній замало подано матеріялів і свідоцтв про колосальні мистецькі успіхи О. М. Багато є джерел по архівах опер і по часописах. Та може колись наші дослідники зможуть ті джерела використати як слід і ще багато розказати про О. М. Треба зробити так, як це тепер зробив д-р Остап Грицай. Є свідоцтва успіхів О. М. в Італії, Англії, Росії, Польщі і Німеччині Наприклад тепер, коли читав цю книгу, надійшло зі Львова „Діло" із 26-го січня 1939 р. В рубриці „Що писало „Діло" 50 років тому" знаходжу таке: „Олександра Мишугу, тенора варшавської опери, запросила дирекція театру „Ковент Гарден" в Лондоні на чотири сезони"... Знаю також про те, що берлінська опера предложила була О. Мишузі тому яких 50 років контракт на чотири роки, пропонуючи йому величезну на ті часи суму, як згодиться співати по німецьки. Шкода, що сам О. М. дуже скупо згадує про свої виступи. Знаю, що не було часу списати з ним спомини, тому таки треба занотувати важніші голоси преси. Відбитки афішів в книзі ясно говорять про те місце, яке він займав в опері. З оповідань очевидців видно, як сердечно його публика вітала і як гарячо любила. Це видно по дорогоцінних і багатьох дарунках включно до американських (від славної співачки LILIAN RUSSEL, з якою співав у 1885 р.)

Ол. Мишугу чув я у Львові 1914 р. на Шевченківському Святі на весні. Його спів зробив на мене потрясаюче враження. Стільки у тому співі було серця, теплоти і краси! Хто чув спів Ол. Мишуги, той певно його ніколи не забуде! Знайомі артисти-співаки подивляли у М. крім його „ангельського" голосу і його прекрасної гри — його музикальність і його надзвичайну музичну память. Говорили: він знає в операх усі партії й більше співакам в опері помагає чим дирігент... Та скільки то було треба труду-праці на вивчення тих опер?!...

Тогож 1914. р., на початку вакацій, мав відбутися перший всеукраїнський учительський зїзд у Львові, получений із великим концертом та бенкетом. Щоб якнайкраще звеличати це свято, запрошено до участи О. Мишугу, що був тоді в Італії. Між іншим ось тим концертом започаткував і я свою ширшу працю як дирігент злученого учительського хору (мішаного і мужеського). І саме тому так дуже врилося у мою память усе те, що торкалося цього концерту. Ми були певні, що О. Мишуга візьме участь у святі учительської братії, бож сам він із неї вийшов. І за неї завжди памятав! Добре памятаю його коротку відповідь з Італії: „Я слабий, приїхати не можу. Привіт вам усім"...

Замикаючи ось так книгу спогадів про Олександра Мишугу, хочеться сказати ще декілька слів.

Ціла книжка це немов прекрасна арабеска, зображаюча нашого великого мистця і добру людину. Читаєш її із зацікавленням, а прочитавши легко зітхнеш. І зрадієш, що Україна видала такого сина... Шкода тільки, що доля не дозволила довше служити своїй батьківщині. А він цього так собі бажав!

Михайло Гайворонський.

ЯКУ ПРАЦЮ ВИКОНУЄ НАШЕ СЕРЦЕ.

Наше серце бється 100,000 разів на добу, майже 40 мілійонів разів на рік, а за 70 літ робить 3 міліярди ударів. В одній секунді воно викидає зі себе 1/10 літри крови, в одній минуті 6 літрів, в одній годині 400 літрів, в одній добі 10 тисяч літрів, в одним році випомповує 35 мілійонів літрів крови, а серце людини, що прожила 70 літ, перепомпувало 250 мілійонів літрів крови. Нема другої такої машини, що могла би похвалитися тим, що вона могла би через 70, або 80 і більше літ працювати, як день, так ніч, без перерви, без чищення й без реперацій, або без заступлення зужитої якоїсь складової частини іншою, новою!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ ЧИТАТИ ПОЛЬСЬКІ ҐАЗЕТИ?

В дискусії, чи читати польські ґазети, що отсе розвинулась в „Свободі" і я бажавби висказати свою думку, хоч може та думка вже була сказана іншими учасниками.

Я теж заявляюся за те, щоб ми уникали читання польських газет, бо з них нічого доброго не навчимося, а тільки затроюємо свою душу. Ті новинки, які є в польських газетах, можна також здибати і в українських газетах. А коли в польській ґазеті є щось таке важне, що требаб нам знати, то українська преса передруковує це для українських читачів.

Читаючи польські ґазети ми наражаємося на затроювання власної душі, бо всім відомо, що польська ненависть до українського народу є нині першою заповіддю поляків. Кожний польський учитель, священик, журналіст, інтеліґент, а навіть селянин чи робітник має ненависть до українців і одобрює переслідування українців польською владою. Ніхто із них не протестує проти того, що робить українцям польський уряд, а ще старається виправдати уряд й представити всякі події з їхнього боку.

Читаючи польські ґазети український читач ступнево почне сам думати тими думками, що поляки, а далі зачне зневірюватись у свою власну ідею. Тому вже краще буде, замість читати польські часописи, передплачувати кілька українських і спомагати свою пресу.

Йосиф Сидор, Сентралія, Па.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

БОСТОН, МАСС.

Праця у відділі ч. 238.

Річні збори від. 238 У. Н. С. відбулися 15. січня ц. р. Їх відкрив предс. Петро Мороз й попросив приявних віддати повстанням з місць честь бл. пам. полк. Е. Коновальцеві, якого імя носить наш відділ.

Потім предсідник переповів ту працю, яка була доконана за минулий рік. Відділ зріс на членах і то так, що контрольна комісія У. Н. С. на річнім засіданні головної управи У. Н. Союзу дала йому за те признання. Під оглядом приєднування членів він осягнув перше місце. Про це була у свій час згадка в „Свободі".

Дальше члени довідались, що відділ устроював один пікнік і два балі, щоб придбати грошей на закупно прапорів для відділу. З доходу вистарчить на закупно першорядних прапорів. Було також чимало праці коло переведення злуки нашого відділу з організацією „Згода Братств". Також у звітах було зазначено, що відділ давав жертви на народні цілі, брав участь у всіх національних святах, протестах проти наших ворогів, та своїм трудом причинився до будови нашої малої країни, Карпатської України.

Касієр Й. Бербелицький здав свій фінансовий звіт, з якого члени довідались про фінансовий зріст нашого відділу.

Секр. Н. Давискиба коротко переповів свою працю при організованю нових членів, так старшого департаменту, як і молодшого, при переведенню злуки, при збиранню жертв на ріжні народні цілі, а серед них і на Світову Виставу.

Приявні члени слухали уважно звітів і давали урядникам вотум довіря за їх щиру і совісну працю. А коли прийшла справа виробу нового уряду, то приявні члени, майже всіма голосами потвердили старий уряд на новий рік.

Ми віримо, що в біжучім році організаційна праця в нашім відділі піде так само добре, як і минулого року. Відділ влаштує відповідне число підприємств, організуватиме старших і молодших членів, та збиратиме жертви на ріжні народні цілі. В організованню членів всі повинні брати участь, а за це кожний дістане призначену нагороду.

За уряд 238 від. У. Н. С.:
Петро Мороз, голова;
Йосиф Бербелицький, кас.;
Николай Давискиба, секр.

ЙОНГСТАВН, О.

Організаційні збори.

Дня 11. лютого відбулись організаційні збори відділів У. Н. Союзу. Збори відкрив предсідник Злучених Відділів п. Т. Періх, а на секретаря зборів покликав п. М. Лодина. Опісля покликав до слова п. В. Загаєвича, союзового організатора тутешньої округи, який говорив про те, що всі українці повинні належати до У. Н. Союзу й вичисляв користи, які з цього вони малиб.

При кінці зборів забрав слово М. Ткачишин, секр. від. 218, та також наводив ті користи, які члени мають належачи до У. Н. Союзу, а ті користи перевищують інші організації. Приявні підносили, що господарка У. Н. Союзу ведеться дуже добре і що гроші, зложені українцями до каси У. Н. Союзу, назад вертаються до українських рук.

Збори закінчено відспіванням „Не пора".

Учасник зборів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПІТСБУРҐ, ПА.

Народнє віче.

Дня 15. січня 1919 відбулося протестаційне віче проти Польщі і в справі допомоги Карпатській Україні. Вічем проводив п. М. Майнош. Два хори під проводом п. Ягели і п. Корбецького відспівали дуже гарно кілька пісень. Вступне слово сказав о. П. Олексів. Його патріотичні слова зворушили глибоко слухачів. Він також візвав зібраних до збірки.

Д-р Лука Мишуга виголосив довгий реферат. Представив ті події, що довели до повстання Карпатської України. Зокрема зясував положення українського народу під Польщею та її спроби, щоб шляхом нової пацифікації стерроризувати наш нарід від дальшої боротьби за свої права. Також яскраво описав бесідник посвяту нашої молоді, що карається по польських тюрмах.

Дальша бесідниця пані Марія Малевич заохочувала українську жінку більше цікавитись народним життям. Підкреслила вагу виховання молодого покоління в патріотичним дусі. Адв. В. Онишків перечитав і предложив до одобрення протестаційні резолюції.

На вічу було присутніх понад 800 людей. Віче принесло моральну користь уже з цього боку, що було причиною того, що мадярони відкликали свій конґрес, котрий мав відбутися наступного дня.

Жертвували: Український Запомоговий Союз з Савт Сайд $25; Перше Українське Тов., від. 60 У. Н. Помочі, $25; Союз Українок $10, а $7:50 з коляди; Марія Малевич $10; по $5: о. М. Кіндій, о. д-р Кнап, о. П. Олексів, Й. Р. Федан, Й. Федан, Т. Кузишин, Р. Микитюк, О. Микитюк, М. Майнош, П. Дашинич, П. Волчанський, І. Кортновський, В. Станько, від. 53 У. Н. Союзу і Н. Н.; по $2: о. Й. Железківський, о. І. Коцан, Г. Дидів, Т. Чайківський (з Бреккен), С. Вілер, Г. Шабатура, П. Шпілер, О. Карлицький, О. [illegible], І. Гринишин, Э. [illegible]дець, В. [illegible] (з Віндзор), І. Галевич, А. Гринишин, В. Оборишко, А. Венґрин, Ю. Шустакевич (з Дітройт), І. Вдовяк, П. і А. Шпікула, А. Романкевич, В. Козак, П. Карабін, І. Васильчик; А. Сидор $1.50; по $1: ред. М. Хандога, адв. В. Онишків, Д. Галенда, Г. Саган, о. Й. Шмандяк, М. Лобор, І. Лобор, Д. Тулейбець, Н. Щур, М. Німець, Й. Сарочл, Р. Романців, І. Савин, Д. Мікіш, М. Крук, М. Скрабут, І. Кіналь, І. Корбецький, М. Горошко, П. Макар, І. Савинець, Д. Скрабут, П. Дига, А. Баґан, І. Венґрин, Н. Капраль, П. Гриценко, Ю. Дратусь, М. Кузів, С. Кузеля, Н. Шнер, Ю. Майнош, С. Михалюк, А. Шабатура (Гринькова), І. Добрянський, Г. Тимус, М. Боднар, М. Василько, М. Вишатицький, Н. Король, А. Щоткевич, Н. Лишняк, М. Дудяк (стар.), В. Павлюк, В. Проць, Н. Середницький, Єва Кемста, І. Станько, М. Федорів, І. Боднар, П. Котловий, А. Котлова, М. Боднар, А. Кульчицька, І. Іваньчик, І. Сторошкан, І. Подольський, Н. Комінко, Т. Шеґіла, А. Сенечка, А. Сторошко, Н. Венсовський, І. Солонина, П. Веслоцький, Ю. Манастерський, Ю. Мигалик, Т. Мазурик, С. Кос, С. Слаба, С. Король, М. Сташкевич, І. Микитюк, М. Озимок, П. Файфуревич, Д. Сарахман, К. Бенько, М. Винник, С. Станик, І. Труньчак, Д. Василик, О. Іванців, Т. Кульчицький, Т. Сенько, М. Сарахман, Й. Литвин, В. Боднар, М. Котула, К. Беньковська, С. Яґело, А. Сидор, І. Білик, А. Дяк, Р. Лесько, І. Сікар, А. Пилипчак, Г. Гнатишин, М. Питель, В. Опалка, М. Дудяк, П. Левицький, Г. Галущак, Т. Баґан, П. Таранько, А. Таранько, М. Троян, В. Солодяк, М. Ціміхуд, Г. Козак, І. Гутиряк, М. Вишатицька, С. Вогник, М. Дамян, І. Чумак, О. Шульц, К. Куйбіда, Ф. Сернюк, П. Яечник (з Клівленд), І. Адамів (з Монессен), Н. Богонок, І. Пужак, С. Гриб, Т. Котула, С. Іванюк, С. Шабатура, Д. Сірий, В. Гащак, М. Богонок, Г. Микитка, П. Огородяк, Д. Качмар, М. Шпікула, І. Котула; не записаними жертвами $48.71. Разом зібрано $379.71. Розходів було $168.01, а чистий дохід в сумі $211.70 вислано через Обєднання на Поміч Карпатській Україні. В розходах є видатки на телеграми до пять держав, оголошення в трьох часописах і через радіо, подорож бесідника та галя на віче і мітінґи.

Марія Малевич, секр.

КОРОЛЕВА ЄГИПТУ.

Королева Фарида між своїми двома незамужніми сестрами: Фавзією й Файзою, по дорозі до опери. Фавзія (направо) заручена за наступника престола Персії.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Питання: Американський громадянин одружився з дівчиною чужинецького роду і спровадив її сюди з Канади на безквотну імміґраційну візу. Чи це правда, що вона може податись на американське громадянство по упливі одного року від часу приїзду?

Відповідь: Це неправда. Вона мусить постійно перебувати в Злучених Державах три роки, заки зможе внести петицію на громадянство. Одначе її не треба вибирати перших паперів. Тільки на випадок, коли одруження чужинецької жінки з американським громадянином наступило перед 24 травня 1934 року, вона може подаватись на громадянство по рокові тутешнього перебування.

Питання: Один натуралізований американський громадянин повернувся до свого рідного краю і там зрікся американського громадянства. Він забрав із собою жінку, котра ніколи не натуралізувалась, та двоє дітей, одно десять, а друге дванацять-літнє, обоє роджені в Злучених Державах. Чи ті діти, родовиті американці, стратили своє американське громадянство через батька?

Відповідь: Ще не полагоджено питання, чи родовитий громадянин Злучених Держав може бути позбавлений американського громадянства в часі малолітности через добровільний виїзд родичів, бо федеральні суди видавали суперечні рішення в таких справах. У недавнім випадку родичі вивезли з собою до Европи свою чотиро-літню дочку. Родичі зріклись американського громадянства, але дочка, осягнувши 21 рік життя, на бажання дістала американський пашпорт і вернулась до Злучених Держав. Іміґраційні власті почали проти неї доходження, заявляючи, що вона стратила американське громадянство в чой час, коли її батькові привернули громадянство його рідного краю. Молода жінка внесла апеляцію до федерального суду, котрий признав її громадянкою Америки.

Сподіваюся, що апеляція цеї справи буде передана до Найвищого Суду Злучених Держав, котрий видасть остаточне рішення відносно громадянства малолітніх, котрих родичі зріклись американської приналежности.

Питання: Я приїхала до Америки 1913 року. Довідавшися по якімсь часі, що мій муж, котрого я оставила в краю, живе з іншою жінкою, а не маючи грошей на розвід, я пішла жити на віру з моїм земляком і маю з ним троє дітей. Два роки тому ми розійшлись і тепер я з дітьми сама вдержують. Чоловік, з котрим я тут жила, подався на громадянство і надмінив, що має жінку і троє дітей. Чи можу я подаватись на громадянство?

Відповідь: Рішуче радимо Вам не робити старань про американське громадянство, доки не поладнаєте своїх особистих справ. Ви мали би почати діло від вибираня перших паперів, але кожна особа мусить присягати, що всі відповіді на аплікації правдиві. Якби ви затаїли щонебудь про перше подружжя, або що маєте діти від другого чоловіка без одержаня розводу від першого, то це булоб кривоприсягою.

На жаль, є багато подібних справ, коли того роду безрадність ставить перешкоду чужинцям у набуванні громадянства. Ви повинні вдатись до компетентного адвоката і засягнути його поради про те, як поладнати свої подружі справи.

Питання: Чи це правда, що люди, виїжджаючи з европейських країв, можуть вивозити з собою тільки дуже обмежену суму грошей? Особливо я цікавий знати, яку суму може вивести з собою іміґрант з Польщі.

Відповідь: Багато країв Европи завели гострі обмеження на вивіз грошей людьми, котрі вибираються виїхати за границю. Хто на стало виїжджає з Польщі, той може крім грошей на свої видатки подорожі, взяти з собою 200 злотих (приблизно $40) готівкою. Хто бажає вивезти більшу суму, мусить одержати спеціяльний дозвіл від міністерства скарбу.

Питання: Один американський натуралізований громадянин помер за границею, де жив кілька років. Його жінка і діти живуть в Америці. Чи треба їм адвоката для охорони їх спадку?

Відповідь: Між іншим це обовязок американських консулів охоронити маєток американського громадянина, котрий помре за границею. Жінка по[...]а негайно віднестись у тій справі до американського консуля в тім краю, де її муж помер.

ФЛІС.

ПОХОРОН о. ВАСИЛЯ МИРЕНЬКОВА

Парохіяльний уряд української греко-кат. церкви св. Петра і Павла в Клівленді, Огайо, повідомляє, що похорон бувшого пароха цеї парохії, Покійного о. Василя Миренькова, відбудеться в четвер, 23. лютого б. р. Похоронні обряди зачнуться у згаданій церкві в годині 9. рано.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ.
Коляда на народні цілі.

Як минулих літ, так і тепер, на місячних зборах тов. ім. Шевченка від. 64 У. Н. С., 3 грудня м. р. касієр Сергій Винярський піддав думку, щоб піти з колядою і цей раз зібрати щонебудь для нашої молодої держави, Карпатської України. Знайшлись добровольці — Пилип Телевяк, Сергій Винярський і Антін Зілінський — і пішли колядувати. А. Зілінський возив колядників своїм автом нічо за це не взявши. Колядники заколядували $28.50, котрі переслано через Обєднання на призначену ціль. Зложили: О. Федан $3; по $1: М. Гурнас, А. Федчишин, М. Кметь, С. Винярський, В. Матійчук, Т. Валігорський, В. Лазарович, Катерина Мицан, Анна, Похмурська, Г. Ничка, С. Соговський, С. Атаманець, Г. Кідонь, Е. Ковальський, П. Криловський, Т. Ґайда, П. Телевяк, А. Зілінський, В. Масляник, В. Ґоїк, В. Матвіяс, М. Яблонський; по 50 ц.: С. Дворецький, Анастазія Редьква, І. Гвоздецький, І. Щомак, П. Махомета, М. Сас, І. Верхоляк.

С. В.

ПІТСБУРҐ, ПА.
На Карпатську Україну.

Братство св. Івана Хрестителя, від. 96 У. Н. С. ухвалило з каси $10 на Карпатську Україну. Крім того, поодинокі члени зложили: І. Лапіцький $2; по $1: Д. Василик, М. Німець, С. Гриб, Марія Грицай. Разом з попередними $16, які переслано через Обєднання.

Д. Василик, секр. від. 96.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.
На Карпатську Україну.

Згідно з розпорядженням преосв. еп. Богдана, в місцевій церкві св. Вмч. Димитрія переведено збірку жертв на поміч у розбудові Карпатської України. На збірку зложились такі жертви: Михайло Дудич $5; по $1: о. І. Гундяк, І. Л. Гінда, С. Куций, П. Мурза, М. Шпак, І. Ґураль, М. Проскура, М. Головчук, Ірина Гундяк, Г. Волянський, І. Яким; дрібними $11.36. Разом $27.36, які пересилається через Обєднання.

о. Іван Гундяк.

ЧЕСТЕРФІЛД, КОНН.
На народні цілі.

Отець Турянський переслав через Обєднаня $5 на Карпатську Україну, які зібрано в гром. Богана в часі перекуски. Зложили по $1: П. Прокопів, В. Гурський, Д. Савіцький, І. Гута; по 50 ц.: П. Титла, М. Кінаш. Також переслано $15 від сестрицтва пресв. Тройці, з них $10 на Карпатську Україну, а $5 на „Жіночу Долю".

ДІТРОЙТ, МІШ.
На народні цілі.

В залученні пересилаю через Обєднання чек на $200, з таким призначенням: $150 на Карпатську Україну, а $50 на Рідну Школу у Львові. Ці гроші це збірки на вічу дня 9 грудня ц. р. і зі збірок на лісти, в сумі $134.10, передані інж. О. Луцейком. З тої суми заплачено за пересилку одежі на Карпатську Україну. Таксамо в тих грошах є жертва $5 Й. Масляка і $5 В. Шанайди, що зложили їх по вічу.

За Центральний Комітет Злучених Організацій міста Дітройту:

Петро Кізел, касієр.

АКРОН, ОГАЙО.
Коляда на Карпатську Україну.

Гарні дні Рождества Христового не пройшли у нас без користи і для народної справи. Колядники — М. Фіяс, С. Дудівка, К. Пирка, Е. Тивончук і В. Пулк — охоче зібралися і пішли від хати до хати колядувати на молоду українську державу, Карпатську Україну, Люди радо їх вітали, складали свої жертви на ту ціль, а також побажання для нашої держави.

Коляду зложили: І. Гурин $5; по $2: М. Богда, М. Петруха, Е. Мельник, І. Цепко, О. Цепко; С. Антонюк $1.50; по $1: М. Набережна, П. Рідкевич, Д. Різник, Н. Українець, Т. Мураль, М. Іванцьо, С. Дудра, І. Малаховський, Н. Савула, С. Матвіїв, Г. Малецький, Г. Сташків, І. Томко, Й. Баранецьки, М. Бала, А. Сироїд, Л. Сахарнецький, М. Совдун, А. Котович, Г. Лесняк, К. Цепко, Д. Міскало, Г. Шпак, П. Сенюта, Й. Сливчак, Т. Галамай, Г. Кірик, С. Яворський, Т. Дорош, С. Гарбар, Н. Куриляк, М. Філяс, Е. Тивончук, В. Пулк; по 50 ц.: І. Пулк, В. Пулк, Е. Пулк, І. Пирка, К. Пирка, М. Оґар, К. Кулька, С. Соловій, В. Поливка, І. Сироїд, Т. Баран, Р. Гайовий, М. Гурин, М. Лесняк, Т. Маціовський, А. Цепко, Е. Цепко, А. Мінко. Н. Сивик, Ю. Кусмовська, М. Геряк і П. Славич.

Разом заколядовано $62. А тому, що Е. Тивончук і М. Філяс не жадали нічого за вожения своїми автами — та ціла сума була переслана через Обєднання на Карпатську Україну.

В. Пулк.

РИВЕРҐЕД, Н. Й.
Коляда на народні цілі.

З нагоди Різдва Христового місцеві хлопці ходили колядувати на Рідну Школу і на Карпатську Україну. Жертви зложили по $2: Г. Бараковський, М. Кійовський; по $1: М. Сердюк, В. Худяк, М. Барнич, В. Бандрівський, А. Вівчар, Н. Вівчар, М. Вівчар, Г. Вівчар, В. Стадницький, Ф. Шваник, Т. Шваник, М. Федун, Д. Тимчак, І. Скозінський, А. Корзун, І. Вівчар, П. Похольчишин, С. Кучма, І. Білик, М. Мільчук, Ф. Ламаґа, А. Карпляр, С. Дикий, Т. Сірка, І. Ромінський, Н. Прихідний, І. Ламаґа, В. Недошитко; по 50 ц.: І. Стахнік, Д. Гаранчун, М. Хоніцький, І. Мельникович, Т. Демків, Г. Чаплик. Разом $36.50, які висдано через Обєднання, з призначенням: $18.25 на Карпатську Україну і $18.25 на Рідну Школу.

Д. Тимчак.

НЮАРК, Н. ДЖ.
Коляда на Рідну Школу.

Жіноче товариство „Радехівщина", засноване 1938 року, перевело коляду на Рідну Школу в Радехові і зібрало $124, за що складаємо всім жертводавцям щиру подяку. Колядою занялися: Михайлина Слободюк, Марія Клапій, Катерина Кацаер, Марія Грицишин, Марія Куль, Марія Луцівп, Катерина Співак. Жертвували: В. Ерт $5; по $3: С. Грицишин, С. Клапій, А. Куль; по $2: П. Слободюк, Г. Ковальчук, В. Співак, Параскевія Бокер, П. Кіний, В. Василко, Т. Дибайло, Г. Залепський, Й. Тулиґлович, О. Лисак, Текля Ференц; С. Головатий $1.50; по $1: Марія Луців, Текля Луців, П. Луців, М. Лиховид, І. Клапій, В. Дубас, І. Салагуб, Д. Сайкевич, І. Ворона, П. Бурчак, І. Кобернік, М. Надрічний, І. Ожийовський, М. Ожийовський, С. Ожийовський, С. Білик, М. Самбой, М. Литвин, П. Сабуцький, С. Корда, П. Бичик, Г. Лисик, Ксеня Мороз, В. Ференц, К. Лисоцький, В. Курило, Катерина Дика, В. Семчишин, С. Цісь, П. Відземок, І. Базиль, Г. Сіцілюк, Єва Брукнер, В. Річмин, Евелин Річмин, С. Герисон, Г. Мисик, І. Жілінський, А. Боднарук, М. Наконечний, О. Шавала, С. Мандік, М. Ляшок, І. К., В. Шинкарук, А. Гавришенко, Шуманський, Й. Ковалик, І. Дибайло, В. Костів, Т. Сквінська, О. Расевич, Щитковський, М. Ґолдсмит, М. Сенька, М. Кохман, Т. Сайевич, М. Половий, І. Голяк, І. Лякум, М. Війтишин, І. Михалишин, Катерина Хращеська, І. Чорний, Г. Брик, І. Гинда, В. Кушнір, П. Інджийовський, П. Фалінський, М. Хемій, А. Діділівський, В. Карпинка, Катерина Кацапер, І. Радкевич, П. Міхевич, В. Омелянчук, С. Коморнік; А. Денеґа 75 ц.; по 50 ц.: М. Павел, М. Венцак, Г. Горішний, Ровецький, Сниґовський, С. Мридрок, Катерина Кукавська, Катерина Сута, Катерина Семковська, Анастасія Сусата, М. Яроцький, М. Бубняк, І. Радкевич, В. Радкевич, П. Корда; по 25 ц.: Л. Риґель, В. Смит, Д. Ференц, Костичка, Гапанович.

Марія Куль, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

КНЯЗЬ СОБАЧОГО СВІТУ.

На виставі собак у Ню Йорку надано першу нагороду отсій собаці породи „пиншер", котра є власністю пані Додж з Медисону, Ню Джерзі. 15,000 видців приплескували собаці, як їй давали відзнаку.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (41)

Маґра лежала безборонна і без надії на землі, з закритими очима, вичікуючи смерти від малп. Та втім вона зачула голос Тарзана, що визивав малп до двобою. Вона розкрила очи і побачила, що це справді був Тарзан, той сам чоловік, котрого вона кохала. Він прибув їй на поміч і тепер наражав своє життя в її обороні. Ця думка справляла їй приємність.

Та заразом вона злякалась за його безпеку. Бо малпи були дужі, а крім того було їх багато. Що буде з Тарзаном? Чи вийде він цілий, чи рятуючи її — сам загине? „Тарзан, Тарзан, утікай, не наражайся задля мене. Малп багато, вони вбють тебе. Утікай Тарзан!" кликала вона до нього. Але Тарзан немав часу прислухуватись до її слів. На нього наступав Юнґо.

Кілька хвилин вдивлявся чоловік у малпу міряючи її сили. Далі вони кинулись на себе. Юнґа очі були червоні з люти. Він наступав на Тарзана так, як на звичайного звіра. А Тарзан, крім величезної сили, ще мав зручність вправного атлета. Він знав прийоми змагуна. Тому, коли малпа зближилась до нього він миттю вхопив її за руку і кинув об землю.

Юнґо не сподівався цього. Зірвавшись знов на ноги він був такий недобрий, що мало не сказився. Його малпяча честь була надворушена. Бо як він бабехнув на землю, то кількох малп видало зо себе окрик зневаги. Тепер з люти він стратив зовсім розвагу. Він кинувся з цілої сили до Тарзана, щоб його в одній хвилині роздавити. Та це не було так легко.

Переборщив.

— Пані, виглядаете, як рожа...

Ой, ви всі мужчини — підлесні. Пан Богдан перед хвилиною говорив мені те саме...

— Але не вірте йому, пані, тому брехунові...